

De kracht van de 'mienskip'

Het jaar 2012 stond vooral in het teken van de afnemende rol van de overheid en de toenemende verantwoordelijkheid van de burger/dorpsbewoner. Veel gebruikte woorden in dit verband zijn: burgerkracht, burgerinitiatief, zelfsturing en zelfredzaamheid. Waar het om draait is dat de overheid en de maatschappelijke organisaties het niet alleen kunnen en dat de vrijwillige inzet van de dorpsbewoners noodzakelijk is om de leef- en woonomgeving leefbaar te houden.

Dat is natuurlijk niets nieuws onder de zon voor de inwoners van de dorpen in Fryslân. Doarpswurk ging en gaat er altijd van uit dat de besturen van dorpsbelangen en dorpshuizen en vele andere inwoners van onze ruim 400 dorpen bereid zijn zich vrijwillig in te zetten voor hun eigen gemeenschap. Of het nu om kleine of grote acties of activiteiten gaat, is niet van belang. Waar het om draait is dat de besturen van dorpsbelangen en dorpshuizen de dorpsgemeenschap belangrijker vinden dan het eigen persoonlijke voordeel en dat die vrijwillige inzet leidt tot meer 'mienskipssin' of sociale cohesie. Gelukkig doen de meeste inwoners uit onze dorpen dat graag. Al is het soms best lastig vrijwilligers te vinden.

Door de geografische identiteit van het dorp weet iedereen waar hij/zij bij hoort en dat maakt een dorpsgemeenschap herkenbaar. Ook al lijken ze veel op elkaar, iedere dorpsgemeenschap is uniek. De kracht van die dorpsgemeenschap was er altijd al en de overheid maakt daar nu, mede doordat er minder geld beschikbaar is, gebruik van door die gemeenschap een belangrijkere positie te geven. Denk daar goed over na en ga na waar de kracht ligt en waar het draagvlak binnen de dorpsgemeenschap eindigt. Niet alles slaagt overal, veel zaken lukken vaak wel als het belang en de kracht van de gemeenschap centraal staan. Als andere partijen zich daar bewust van zijn, de positie en argumenten van de besturen serieus nemen en niet alleen iets willen om te bezuinigen,

dan is de kans op succes en een positief resultaat voor de dorpsgemeenschap het grootst. Dan blijft de 'mienskipskracht' goed in het dorp en kunnen vrijwilligers meer waarmaken dan dat aanvankelijk werd verwacht.

In dit jaarbericht staan daar mooie voorbeelden van genoemd. Ik hoop dat iedereen daar zijn/haar voordeel mee doet in het eigen dorp. Schroom niet en neem contact op met Doarpswurk of de dorpen om hier van te leren. Want dat versterkt de kracht van de 'mienskip' in Fryslân. En maakt dat onze dorpen leefbaar zijn en blijven.

Eelke Nutma, directeur Doarpswurk

Kantoor Doarpswurk te Raerd

**ÚS PLATTELÂN
LIBBET**

Jaarbericht 2012

In dit jaarbericht leest u over de verschillende activiteiten die Doarpswurk heeft opgepakt. Activiteiten voor u en met u. Een aantal projecten van onze organisatie krijgen deze keer extra aandacht. Ook willen we u iets vertellen over de vele relaties die Doarpswurk

onderhoudt binnen de provincie, binnen Nederland en ook buiten de landsgrenzen met als doel ons werk goed voor het voetlicht te krijgen, te versterken en verder uit te bouwen. We kunnen in dit jaarbericht onmogelijk alles benoemen wat er in 2012 is gebeurd. We kunnen niet meer doen dan een goede indruk geven.

Nieuwe en vernieuwde dorpshuizen

Een dorpshuis is het kloppend hart van een dorp. Een ontmoetingsplek voor de bewoners is van cruciaal belang voor de samenhang en leefbaarheid. In 2012 kon menig dorp in Fryslân trots de deuren van een nieuw of verbouwd multifunctioneel centrum of dorpshuis openen. Andere dorpen zijn nog druk bezig met plannen en voorbereidingen.

Vanuit Doarpswurk ondersteunen Minne Hovenga, Titus Sijmonsma en Anneke Aans de dorpshuisbesturen. Bijvoorbeeld als het gaat om de financiering. Doarpswurk kent de weg naar provincie, gemeenten en fondsen waar subsidie kan worden aangevraagd en weet wat er bij ver- en nieuwbouw van een dorpshuis allemaal komt kijken. Vaak is er in combinatie met duurzaamheid extra subsidie mogelijk.

Voortdurend komen er nieuwe projecten bij en kunnen andere met succes worden afgesloten. De gemiddelde duur van planvorming tot oplevering van nieuwbouw is

vijf tot zes jaar, al zijn er natuurlijk altijd uitzonderingen. De bouw van een multifunctioneel centrum hangt vaak nauw samen met andere ontwikkelingen in een dorp, zoals woningbouw. Als dit door de huidige economische situatie stagneert, kan ook de bouw van het mfc vertraging oplopen.

Desondanks werden er in 2012 opvallend veel dorpshuizen en mfc's ge- of heropend. Sondag, Pingjum, Frieschepalen en Westergeest konden met trots de deuren van hun nieuwe ontmoetingsplek openen. Ook Hartwerd, Hommerts/Jutryp, Makkinga, Oppenhuizen/ Uitwellingerga, Idskenuizen, Schalsum,

Schingen-Slappeterp, Oosterwolde, Boksum, Britsum, Marssum en Aldtsjerk namen hun volledig verbouwde dorpshuis in gebruik.

Daarnaast ontstonden er ook weer nieuwe initiatieven. In Hantum bijvoorbeeld wordt de haalbaarheid van een mfc onderzocht waarin ook de plaatselijke horecaondernemer een plek kan krijgen en Eastermar onderzoekt de wenselijkheid en de mogelijkheid om dorpshuisactiviteiten in het huidige kerklokaal te creëren. Daarbij spelen de dorpen in op actuele ontwikkelingen, zoals bijvoorbeeld leegstand van andere openbare gebouwen. Ook de sluiting van het dorpscafé kan aanleiding zijn om een alternatieve ontmoetingsruimte te realiseren.

Dat er tussen planvorming en daadwerkelijke oplevering nog een lange periode kan zitten, kan menig dorp over meepraten. In Scharnegoutum en Oudega (Smallingerland) kwam na jaren voorbereiding en vertraging in 2012 het verlossende groene licht om met de bouw van start te gaan. Andere dorpen moeten nog even geduld hebben.

Drank- en Horecawet

De Eerste Kamer stemde in mei 2012 in met de nieuwe Drank- en Horecawet. Ook dorpshuizen krijgen hiermee te maken. In aanloop van de invoering informeerde Doarpswurk door middel van haar nieuwsbrieven over de gevolgen van de nieuwe wet en de actuele stand van zaken. Ook in de landelijke Vraagbaak op internet van platform Dorpshuizen.nl is informatie over de nieuwe wet opgenomen.

De nieuwe wet heeft tot doel het alcoholgebruik van met name jongeren

tegen te gaan. Onderdeel is de stijging van de minimale leeftijd voor het kopen van alcohol van 16 naar 18 jaar. Met de invoering van de nieuwe Drank- en Horecawet gaat het toezicht van de Voedsel- en Warenautoriteit (VWA) over naar gemeenten. De belangrijkste consequentie voor buurt- en dorpshuizen is dat gemeenten een verordening Paracommercie moeten opstellen. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) heeft hiervoor een Modelverordening gemaakt, die door de gemeenten kan worden overgenomen en desgewenst aangepast

aan de lokale omstandigheden. Zo is er ook speciale aandacht mogelijk voor de positie van dorpshuizen.

Doarpswurk volgt de ontwikkelingen op de voet en raadt dorpshuisbesturen aan dit in eigen gemeente ook te doen. In 2012 ging het nog vooral om informatievoorziening, in afwachting van de gemeentelijke verordeningen. In 2013 moeten de gemeenteraden de verordeningen vaststellen en zal Doarpswurk gerichte themabijeenkomsten organiseren.

2

Dubbelslag voor Pingjum

Drie jaar deden ze er over: in oktober 2009 ging de werkgroep van start en in oktober 2012 kon het nieuwe 'schooldorpshuis' van Pingjum worden geopend. Best snel, realiseert Klaas Koornstra zich, als voorzitter van de werkgroep. Al moest er na de officiële opening nog wel het nodige afrondende werk worden verzet.

Het nieuwe dorpshuis en de nieuwe school zijn gebouwd rondom het bestaande gymnastieklokaal. Dit werd verbouwd tot een multifunctionele ruimte waar nu zowel de school als het dorpshuis gebruik van maakt. De school maakt ook gebruik van andere faciliteiten van het dorpshuis en de entree wordt samen gedeeld.

Klaas Koornstra was als toenmalig voorzitter van dorpsbelang in 2009 één van de initiatiefnemers voor het nieuwe dorpshuis. "We hadden een klein dorpshuisje en hielden de grotere activiteiten in de bovenzaal van het café. Toen dat dicht ging, werden deze activiteiten in schuren en tenten gehouden, maar dat was erg behelpen. Het nieuwe dorpshuis kwam net op tijd: het dorp leeft weer."

De voorzitter van de werkgroep is vooral trots op de energiemaatregelen die zijn getroffen. Er is geen gasaansluiting; de school en het dorpshuis worden verwarmd met aardwarmte en zonnewarmte. "De installatie is van het dorpshuis en de

Schooldorpshuis 'De Nije Bân' te Pingjum

school betaalt voor de warmte. Voor het dorpshuis is dat weer een welkome inkomstenbron", vertelt hij. De energievoorziening vergde een extra investering, maar die kon worden gerealiseerd dankzij een bijdrage uit de dorpsmolen.

Na de opening was de werkgroep nog niet klaar. Met name in het dorpshuis en de zaal moest nog het één en ander gebeuren door zelfwerkzaamheid. Niet erg, vindt de voorzitter. "Het is leuk om met veel mensen samen aan het werk te zijn." Het nieuwe dorpshuis draagt ook hier bij aan de gemeenschapszin. "We hadden absoluut een nieuw dorpshuis nodig, omdat je merkte dat bepaalde activiteiten afnamen door het gemis van een grote zaal. En we hebben het gevoel dat we nog net op tijd waren met het oog op de huidige economische omstandigheden. Wij zijn voor de komende vijftig jaar klaar."

Dorpshuizen in federatie

De gemeente is een belangrijke gesprekspartner voor dorpshuisbestuurders. Vergunningverlening, aanbod van dienstverlening, maar vaak ook groot onderhoud, zijn zaken die door de gemeente worden geregeld en deels betaald. Voor zowel gemeenten als dorpshuizen is het efficiënter dat er namens de dorpshuizen één gesprekspartner is. In steeds meer gemeenten gaan dorpshuizen daarom samenwerken in een federatie.

De gemeenteraad van Ferwerderadiel gaf in juni 2012 het groene licht voor de oprichting van de federatie van dorpshuizen in de gemeente. De federatie heeft onder meer tot doel het groot onderhoud van de verschillende dorpshuizen te structureren. De gemeente en dorpshuizen brengen in beeld wat voor onderhoud in welk jaar voor welk dorpshuis noodzakelijk is. Hier wordt het beleid en de financiering op afgestemd. "Het onderhoud is vaak sluitpost op de begroting", zegt adviseur Minne Hovenga van Doarpswurk. "Met dit beleid krijgen zowel dorpshuisbestuur als gemeente meer zicht op wat, wanneer en welk onderhoud moet worden gepleegd. Het is voor beide partijen belangrijk dat er concreet beleid is." Ander voordeel van federatievorming is dat de dorpshuizen ook gezamenlijk kunnen optrekken richting gemeente en zo een sterker front vormen.

Dorpshuis 'Oerein' te Aldtsjerk

Ook in Smallingerland werden in 2012 vergaande stappen gezet om een federatie van de dorpshuizen op te richten. In Menaldumadeel is een onderzoek naar federatievorming positief ontvangen. Groot voorbeeld van de gemeenten en dorpshuizen is Tytsjerksteradiel, waar de Stichting Federatie Dorpshuizen Tytsjerksteradiel al jaren naar volle tevredenheid functioneert.

De gemeentelijke herindeling maakt gezamenlijk optrekken nog belangrijker. Bij fusie van gemeenten moet ook het dorpshuizenbeleid geharmoniseerd worden. Voor dorpshuizen is dat een goed moment om gezamenlijk naar buiten te treden.

Convenant Wmo Skarsterlân

In de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) staat meedoen centraal. Doel is dat iedereen zo lang mogelijk kan blijven meedoen aan alle facetten van de samenleving. In de gemeente Skarsterlân spelen dorpshuizen een belangrijke rol bij de uitvoering van de Wmo.

De gemeente en dorpshuizen sloten in 2008 een convenant, waarin werd afgesproken dat dorpshuizen een bijdrage leveren aan de sociale samenhang en leefbaarheid van het dorp. Dat kan door zelf activiteiten te organiseren en het dorpshuis open te stellen voor alle bewoners en

verenigingen, maar ook door het dorpshuis letterlijk toegankelijk te maken voor iedereen.

De dorpshuizen geven jaarlijks aan welke activiteiten er worden georganiseerd die onder de Wmo vallen. Die activiteiten variëren van schoolgymnastiek tot klaverjassen en de wekelijkse repetitie van het muziekkorps. De gemeente op haar beurt zorgt ervoor dat het dorpshuizenbeleid wordt afgestemd met andere regelgeving. Als financiële beloning wordt het dorpshuis vrijgesteld van gemeentelijke heffingen.

Het convenant liep in 2011 af en is tussentijds geëvalueerd. De bevindingen waren aan beide kanten positief. Reden om het convenant in 2012 te verlengen en opnieuw vast te stellen.

Intermediair

Tallose mensen zetten zich in voor de leefbaarheid van de dorpen in Fryslân. Provinciaal, gemeentelijk, maar vooral ook in de dorpen zelf. Vaak komen uit deze samenwerking mooie projecten tot stand, maar het loopt ook wel eens spaak. Doarpswurk treedt dan op als onafhankelijke derde.

"Niemand loopt er graag mee te koop als er problemen zijn, maar het is wel belangrijk dat er aandacht aan wordt besteed", zegt adviseur Titus Sijmonsma. "Wij doen niet aan mediation, maar proberen de partijen weer bij elkaar om de tafel te krijgen." Het kan daarbij gaan om verschillende niveaus: dorpsbelang versus de gemeente bijvoorbeeld, maar soms zijn er ook problemen binnen een dorp en staan de besturen van dorpsbelang en het dorpshuis lijnrecht tegenover elkaar. Ook dan probeert de adviseur van Doarpswurk als onafhankelijke derde, de partijen weer aan tafel te krijgen.

Harmonisatie beleid Súdwest-Fryslân

De fusie van vijf gemeenten tot Súdwest-Fryslân had als gevolg dat het beleid van de vijf onderliggende gemeenten geharmoniseerd moest worden. Als vervolg op het kernenbeleid dat in 2011 werd vastgesteld, ging de gemeente aan de slag met de harmonisatie van het beleid voor dorpshuizen, mfc's en wijkgebouwen. Doarpswurk was hier als adviseur bij betrokken.

In de gemeente Súdwest-Fryslân zijn 53 dorpshuizen, mfc's of wijkgebouwen. Deze kennen een grote verscheidenheid in grootte, eigendom, beheer en financieringsvorm. De gemeente hield voorlichtingsavonden voor dorpshuisbesturen en een enquête om de wensen in beeld te krijgen. Aan de hand van deze inventarisatie en het beleid van de voormalige gemeenten is nieuw beleid gemaakt.

De gemeente deelde de dorpshuizen, wijkgebouwen en mfc's in in drie categorieën: groot, middelgroot en klein. Voor deze categorieën is een bedrag bepaald dat maximaal kan worden verstrekt als subsidie. De gemeente betaalt alleen nog een deel van het groot onderhoud. Daarnaast is er een regeling voor duurzame investeringen. Ander onderdeel van het gemeentelijk dorpshuizenbeleid is om voor alle dorpshuizen, mfc's en wijkcentra een meerjarenonderhoudsplan (MOP) op te stellen, zodat er zicht is wanneer welk onderhoud moet worden gepleegd. Het gemeentebestuur moet het nieuwe beleid in 2013 nog vaststellen.

Toekomstvisie wijkverenigingen Bolsward

Doarpswurk zet zich in voor dorpsbelangen en dorpshuizen. Bijvoorbeeld bij het maken van een toekomstvisie waardoor een dorp kan inspelen op veranderende omstandigheden, zoals grotere gemeenten en meer zelfredzaamheid. Niet alleen dorpen hebben hier mee te maken, ook wijkbesturen krijgen te maken met een andere benadering door de gemeente en maatschappelijke ontwikkelingen die een grotere rol van hen vragen. De gemeente Súdwest-Fryslân benaderde Doarpswurk om de wijkverenigingen in Bolsward te begeleiden en te ondersteunen bij het maken van wijkvisies.

De gemeente Súdwest-Fryslân bestaat uit 69 steden en dorpen. De steden Bolsward en Sneek zijn weer onderverdeeld in wijken. Het kernenbeleid van de gemeente is erop gericht de leefbaarheid in stand te houden en rekening te houden met de specifieke wensen en ideeën van de kernen en wijken. Daarvoor is het wel nodig te weten wat een kern of wijk precies voor ogen heeft en wordt van ieder dorp en wijk een toekomstvisie gevraagd. Dorpen hebben hiervoor dorpsbelangen als initiator en gesprekspartner met de gemeente, maar in de wijken zijn de omstandigheden vaak anders. Daarom werd Doarpswurk ingeschakeld om de zeven wijken in Bolsward hierin te begeleiden. Adviseur Nynke Talstra ging hiermee aan de slag.

Het begeleiden van wijkverenigingen is een nieuwe activiteit van Doarpswurk. "In dorpen is een vereniging van dorpsbelang een vrij bekend begrip, maar de meeste wijkverenigingen hebben geen duidelijke taakomschrijving of een vrij beperkt takenpakket. Zij moesten zich daarom vaak eerst nog profileren in de wijk voordat ze met een concrete visie aan de slag konden", vertelt Talstra. De wijk Noord 2 kon de aftrap geven en ging als eerste aan de slag met een toekomstvisie. Daarin komen thema's als wonen, groen, leefbaarheid en sociale aspecten aan de orde. "Voor het maken van een toekomstvisie zijn verschillende werkvormen mogelijk. Dat geldt voor dorpen, maar ook voor wijken. De begeleiding van

de wijkverenigingen ligt dus in het verlengde van wat we al doen in dorpen, al zijn er ook duidelijke verschillen. De meeste dorpen hebben al een visie en weten wat daarmee wordt bedoeld en beoogd, terwijl dat in de wijken nieuw is. Hier is intensievere begeleiding nodig."

Een andere activiteit in Bolsward was de organisatie van een leefbaarheidavond. Deze werd gehouden op 19 april. Tijdens deze avond, mede georganiseerd door Timpaan, Elkien en het Marne College, was er ruimte voor ontmoeting en discussie over leefbaarheidsaspecten in de verschillende wijken.

Over de drempel

Toen de wijkverenigingen in Bolsward van de nieuwe gemeente Súdwest-Fryslân het verzoek kregen een wijkvisie te maken, stonden ze niet te juichen. "Een wijkvisie klinkt eng en ingewikkeld", verwoordt Janny Kole, bestuurster van de Buurt- en Speeltuinvereniging Plan Noord II, de aanvankelijke scepsis. Nynke Talstra van Doarpswurk en wijkcoördinator Selena Ypma van de gemeente hielpen de verenigingen van

hun koudwatervrees af. Met behulp van De Buurtmeter werden thema's benoemd die in de wijkvisie verder worden uitgewerkt. Kole beseft dat dat niet zomaar klaar is. "Het is allemaal vrijwilligerswerk. Je moet even over een drempel heen, maar dan is het maken van zo'n visie wel leuk. Het is goed dat er iemand van Doarpswurk bij zit, want voor hen is het gesneden koek. En wijken zijn eigenlijk ook kleine dorpen, maar dan net even anders."

Ons Dorp in 2020

Een goede toekomstvisie van een dorp is meer dan een opsomming van voorzieningen en bijbehorend wensenlijstje. Een dorp dat naar de toekomst kijkt, moet een beeld hebben van de ontwikkelingen en weten hoe daarop kan worden ingespeeld. Het project 'Ons Dorp in 2020' helpt daarbij.

Ons Dorp in 2020 is een samenwerking tussen Doarpswurk en de KNHM (Koninklijke Nederlandsche Heidemaatschappij). Deze organisatie ondersteunt initiatieven van bewoners die hun leefomgeving willen verbeteren. Het project is in 2011 gestart als onderdeel van het landelijk project 'Burgerschap in Krimpregio's' van het Ministerie van Binnenlandse Zaken. In 2011 is een methodiek ontwikkeld die in 2012 is getest in vier pilotdorpen: Akkrum/Nes, Idskenuizen, Wirdum/Swichum en Tersoal.

Insteek van Ons Dorp in 2020 is het ontwikkelen van een nieuw soort dorpsvisie: 'Dorpsvisie 2.0'. De methodiek is afwijkend van de reguliere opzet van een dorpsvisie, vertelt Nynke Talstra die samen met Eelke Nutma namens Doarpswurk bij het project betrokken is. "Centraal in

de methodiek staat de demografische ontwikkeling, oftewel concrete cijfers over de bevolkingsopbouw nu en de verwachtingen voor de toekomst. Wat betekent dit voor de aanwezige en benodigde voorzieningen en woningbehoefte? Hoe speel je hier als dorp op in? De verwachte bevolkingsopbouw – bijvoorbeeld krimp of vergrijzing - wordt thematisch uitgewerkt, waarbij de aandachtspunten per dorp verschillend kunnen zijn." De deelnemende dorpen kijken daarbij niet alleen naar hun eigen dorp, maar ook naar de ontwikkelingen in buurdorpen. De dorpsvisie en mogelijke projecten die daaruit voortvloeien, worden zoveel mogelijk samen met buurdorpen ontwikkeld.

Een derde aandachtspunt binnen het project is het opleiden van vrijwilligers die dorpen kunnen begeleiden bij het maken van een 'Dorpsvisie 2.0'. In 2012 zijn de eerste vrijwilligers gestart met hun opleiding. Ze leren achtergronden van demografische ontwikkelingen, maar ook hoe je een proces moet begeleiden. Talstra: "In Gelderland werken ze al langer met vrijwilligers, maar voor ons is het pionieren. Uiteindelijk gaat het erom zoveel mogelijk kennis in en bij dorpen te krijgen en te delen."

De Buurtmeter

Hoe is het gesteld met de leefbaarheid in een dorp of wijk en hoe ervaren de bewoners dat? Dat zijn vragen die aan de basis staan van een toekomstvisie van een dorp en gericht kernenbeleid van een gemeente of woningbouwcorporatie. Om snel en gemakkelijk inzicht te kunnen krijgen in de leefbaarheid van een dorp, hebben Doarpswurk en Partoer op verzoek van Elkien en de gemeente Súdwest-Fryslân de Buurtmeter ontwikkeld. De gemeente Súdwest-Fryslân en de woningbouwcorporaties Elkien en Accolade hebben de Buurtmeter inmiddels uitgevoerd in een aantal van hun dorpen en wijken.

De Buurtmeter is een interactieve manier om de leefbaarheid van dorpen en buurten in beeld te brengen. Via een vragenlijst op

internet, die wordt ingevuld samen met de dorpencoördinator van gemeente of woningbouwvereniging, worden verschillende thema's besproken. Het gaat daarbij vooral om de sociale aspecten van leefbaarheid, zoals het verenigingsleven en het gevoel van veiligheid. Behalve input voor een toekomstvisie is de Buurtmeter ook bedoeld om mensen met elkaar in gesprek te krijgen.

De Buurtmeter is in 2011 getest in zes dorpen en wijken en in 2012 aangepast en 'gebruiksklaar' gemaakt en uitgevoerd in de eerste dorpen en wijken. De Buurtmeter wordt ondermeer ingezet bij de toekomstvisies die voor zeven Bolswarder wijken worden gemaakt.

Duurzaam Beschermd Dorpsgezichten Dongeradeel

De gemeente Dongeradeel heeft vier dorpen met een beschermd dorpsgezicht: Ee, Holwerd, Metslawier en Paesens-Moddergat. In het project 'Duurzaam Beschermd Dorpsgezichten Dongeradeel' onderzochten deze dorpen wat de mogelijkheden zijn om de woonkwaliteit op peil te houden.

Het blijft echter niet bij plannen maken: de dorpen gaan actief aan de slag om de concrete plannen uit te voeren. Hiervoor werden op 22 november vier Dorpsontwikkelingsmaatschappijen (DOM) opgericht die de initiatieven gaan uitwerken. Dat kan bijvoorbeeld een opknapbeurt zijn van plaatselijke woningen, gebouwen en openbare ruimten zoals een speeltuin. Uiteindelijk doel is om verpaupering van

panden in de dorpskern tegen te gaan en daarmee de aantrekkelijkheid en leefbaarheid te vergroten. Een belangrijk aandachtspunt is ook de beschikbaarheid van geschikte woningen voor starters en jonge gezinnen. De DOM's worden gefinancierd door de gemeente. Doarpswurk werkte samen met Partoer aan dorpsverkenningen. Daarnaast stelden externe deskundigen een cultuurhistorische en een bouwhistorische verkenning op. Dit resulteerde in een plan van aanpak waarmee de DOM's aan de slag gaan. Het project is een initiatief van de gemeente Dongeradeel en een belangrijk onderdeel van de Agenda Netwerk Noordoost. Ook landelijk wordt het experiment met belangstelling gevolgd en ondersteund.

De Schatten van Fryslân

Op internet is veel informatie te vinden over dorpen en hun geschiedenis, bedrijven, toeristische attracties en bezienswaardigheden. Probleem is echter dat deze informatie vaak op allerlei verschillende sites te vinden is. De site www.frieslandwonderland.nl bundelt deze toeristische en cultuurhistorische informatie. Toeristische bedrijven kunnen hier gebruik van maken in hun marketing, maar ook dorpen kunnen zich met deze site beter op de kaart zetten.

Doel van het project 'De Schatten van Fryslân' – een initiatief van Doarpswurk, Nordwin College, Afûk en FrieslandWonderland - is het koppelen van zoveel mogelijk dorpswebsites aan de databases van FrieslandWonderland. Dankzij subsidie van Provincie Fryslân en WoonFriesland kost dat de dorpen geen geld. De eigen dorpsite

kan zo worden uitgebreid met informatie over het eigen dorp en de regio op het gebied van cultuurhistorie, bezienswaardigheden, natuur en landschap en meer. Via een koppeling kunnen bezoekers van de site ook informatie van andere organisaties krijgen, zoals Tresoar, Stichting Alde Fryske Tsjerken en Museum Federatie Fryslân.

Het project is in 2011 van start gegaan en in 2012 verder uitgerold. Aan het eind van 2012 deden er bijna honderd Friese dorpen aan het project mee. In 2012 is ook een start gemaakt met een extra onderdeel van de site in samenwerking met Tresoar: historisch kaartmateriaal. Het deelproject 'Fryslân op de Kaart' combineert oude kaartfragmenten met de huidige situatie. Zo zijn de verschillen tussen vroeger en nu in één oogopslag te zien.

Project Maatwerk

De woningcorporatie Elkien wil op termijn de huurwoningen in de kleinere kernen afstoten. Dat heeft gevolgen voor de dorpen. Doarpswurk zoekt in het project Maatwerk samen met de dorpen naar een passende invulling.

Het project richt zich op de dorpen Kimsverd, Wons, Easterlittens, Easterein en Sibrandabuorren/Tersoal. Uitgangspunt is het woningbestand in het dorp en de vraag of, en wat hieraan moet veranderen voor de toekomst. Dat ligt voor ieder dorp weer anders. In het project wordt gekeken naar het woningbestand, de samenstelling van de bevolking en de verwachtingen voor een dorp.

De dorpen maakten in 2012 een woonvisie, maar sommigen gingen verder. In Sibrandabuorren/Tersoal werd specifiek naar de toekomst van bejaardenwoningen gekeken en Wons gaat naar aanleiding van het project Maatwerk aan de slag met een eigen verhuurorganisatie voor woningen.

Woudsend

Aanpak Rotte Kiezen

Een leegstaande woning of ander pand doet een dorp meestal geen goed. Het pand verpaupert en kan op den duur zelfs onveilige situaties opleveren. Een krot werkt ook negatief op de leefbaarheid van omwonenden en de waarde van hun woning. Het project 'Aanpak Rotte Kiezen' wil deze verpaupering van dorpen aanpakken door de 'rotte kiezen' op te knappen of af te breken.

Het project is een samenwerking tussen Doarpswurk en vier woningcorporaties in Fryslân. Door een wijziging van de Woningwet hebben gemeenten meer mogelijkheden om op te treden tegen leegstand en verpaupering. De afgelopen jaren heeft Doarpswurk gemeenten actief geïnformeerd over deze mogelijkheden en het te voeren handavingsbeleid. De gemeente Franekeradeel ging hiermee actief aan de slag en ondertussen hebben ook andere gemeenten hun beleid aangepast.

In 2012 is een begin gemaakt met de aanpak van drie verpauperde panden in Holwerd. Dit project is een samenwerking tussen Doarpswurk, de gemeente Dongeradeel, Provincie Fryslân en het Friesland College. "Doarpswurk kan worden gezien als tussenpersoon tussen de gemeente en de eigenaren. Wij zetten ons in voor het algemeen belang van een dorp en wijzen op de mogelijkheden die het project biedt. Als er geen vorderingen worden gemaakt, kan de gemeente haar handavingsbeleid inzetten", legt Eelke Nutma van Doarpswurk uit.

Gemeenten hebben verschillende mogelijkheden om verpauperde panden in dorpen aan te pakken. Deze zijn door de landelijke kennisorganisatie Platform 31 gebundeld in een rapport dat in september is gepubliceerd.

Netwerk Duurzame Dorpen

Steeds meer dorpen houden zich bezig met het thema duurzaamheid. Vaak lopen de initiatiefnemers van projecten tegen dezelfde vragen en knelpunten aan. Netwerk Duurzame

Dorpen bundelt de initiatieven en biedt een platform waarop de dorpen kennis en ervaring kunnen uitwisselen. Dorpen die elkaar informeren en inspireren, daar gaat het om.

Netwerk Duurzame Dorpen is in 2011 opgezet door Doarpswurk met steun van de Provinsje Fryslân en de Stichting DOEN. "De provincie is een belangrijke motor achter het netwerk", zegt coördinator Tom Vellinga. "Duurzaamheid is een rode draad in het plattelandsbeleid van de provincie." Het netwerk is in Fryslân opgezet, maar krijgt een landelijke invulling. Het streven is dat er in 2020 landelijk 1000 dorpen via het platform zijn gekoppeld, waarvan 200 in Fryslân. Eind 2012 stond de Friese teller op circa 40 dorpen.

Netwerk Duurzame Dorpen richtte zich in 2012 vooral op de profilering en positionering van de organisatie. Zo is de site doorontwikkeld en zijn er korte films gemaakt van initiatieven. Deze zijn op de site te zien. "Mensen moeten weten dat we er zijn en dat dorpen kunnen participeren", vertelt Vellinga. "Bovendien willen we voorkomen dat er meerdere meldpunten komen voor initiatieven. Dorpen die met duurzaamheid bezig zijn, vinden bij ons allerlei voorbeelden en projecten waarmee ze aan de slag kunnen."

Het begrip duurzaamheid is veel breder dan de productie van milieuvriendelijke energie. Op de site www.netwerkdurzamedorpen.nl staan zestien thema's waarin de projecten zijn ondergebracht. Daarnaast zijn er drie themagroepen: Werkplaats Afval & Hergebruik Fryslân, Energiewerkplaats Fryslân en Voedselwerkplaats Fryslân. De thema's lopen

uiteen van Energie & Klimaat tot Zorg & Welzijn en Voedsel & Landbouw. Maar ook Kunst & Cultuur is een thema. "Duurzaamheid is zorgvuldig omgaan met je leefomgeving. Dat kun je breed zien. Restauratie van erfgoed zoals een kerk bijvoorbeeld, maar ook een toneelvoorstelling die zich richt op bewustwording of een duurzaam dorpsfeest."

Netwerk Duurzame Dorpen is echter meer dan het bundelen van initiatieven. Het is vooral een uitwisseling van kennis. Op de site staan per thema deskundigen uit dorpen die advies kunnen geven. Daarnaast zijn er ook externe deskundigen bij het project betrokken. Deze externe groep wordt nog uitgebreid met deskundigen uit de verschillende onderwijsinstellingen en maatschappelijke organisaties in Friesland. Zo kunnen projecten bijvoorbeeld worden ingevuld als leerproject voor studenten.

De mensen achter het netwerk zijn ambitieus en gedreven. Soms willen ze echter te snel, ervoeren ze in 2012. De georganiseerde Dorpenkaravaan waarin Netwerk Duurzame Dorpen samen met gemeenten en dorpen de mogelijkheden van duurzaamheid wilde laten zien, bleek te hoog gegrepen. Vellinga is er echter van overtuigd dat het netwerk een groot succes wordt. "Dat is het al. Je ziet dat het werkt: dorpen zoeken elkaar op en profiteren van elkaars kennis en ervaring; daar is het om te doen."

6

Werkplaatsen

In veel dorpen worden plannen gemaakt of al gerealiseerd rond het thema voedsel. Voorbeelden zijn lokale voedselproductie en een dorps tuin. De Voedselwerkplaats Fryslân is een platform binnen Netwerk Duurzame Dorpen waar deze ideeën samenkomen.

In deze groep worden kennis en ervaring gedeeld en gezamenlijke acties opgezet, zoals bijvoorbeeld het inkopen van fruit. In 2012 is de structuur van deze werkplaats opgezet. Daarbij wordt nauw samengewerkt met het Nordwin College en het Kenniscentrum Burgers en Biodiversiteit, onderdeel van Van Hall Larenstein.

In 2012 werd ook de eerste aanzet gegeven van de werkplaats Afval & Hergebruik Fryslân. Insteek van deze werkplaats is om

grondstoffen beter te benutten. Binnen de werkplaats wordt samengewerkt met de Provincie Fryslân en Fair Fibers, die zorgt voor recycling van onder meer kleding. Andere voorbeelden die binnen deze werkgroep kunnen worden opgepakt zijn het zuiveren van afvalwater en het gebruik van natuurlijke grondstoffen. Ook het verkorten van de voedselketen zorgt voor minder afval, daarom is er een samenwerking met de Voedselwerkplaats Fryslân.

Coördinator van beide werkplaatsen is Johannes Lankester. Een derde werkplaats binnen Netwerk Duurzame Dorpen is de Energiewerkplaats. Hierover is elders in dit jaarbericht meer te lezen.

De olievlekwerking van Groenkerk

'We willen de wereld in goede en als het kan betere staat doorgeven aan de komende generaties'. Dat was de motivatie van zeven inwoners van Oentsjerk voor de oprichting van 'Groenkerk/Grientsjerk'. Het initiatief, gestart in 2011, heeft een olievlekwerking in de regio.

De initiatiefgroep richt zich op vier thema's: energie, vervoer, voeding en afvalstoffen/hergebruik. De groep krijgt ondersteuning van Netwerk Duurzame Dorpen en de Friese Milieu Federatie. Studenten voerden begin 2012 een 'nulmeting' uit, waarbij de huidige situatie in beeld is gebracht. Aan de hand van deze meting is later te toetsen of er daadwerkelijk verbeteringen zijn opgetreden.

Het eerste concrete project was 'Zon van Tryntsje': het gezamenlijk inkopen en installeren van zonnepanelen. Op 10 september plaatste wethouder Rijpstra het eerste paneel. Bij de afsluiting van het project in december waren er 137 panelen geïnstalleerd. De bedoeling is om het project uit te rollen over de hele Trynwâlden, zodat ook andere dorpen van de inkoopvoordelen kunnen profiteren. Daarnaast zoekt Groenkerk aansluiting bij de in oprichting zijnde Enerzjy Koöperasje Fryslân voor een gezamenlijke inkoop van energie.

Het hele dorp wordt bij het project betrokken. De nationale Burendag op 22 september was in Oentsjerk 'Duurzame Burendag'. Voorzitter Karel van der Linden van Groenkerk, Tom Vellinga van Netwerk Duurzame Dorpen en Hans van der Werf van de Friese Milieu Federatie brachten Groenkerk en de doelen onder de aandacht. Ook kinderen worden bij het initiatief betrokken. Leerlingen van basisschool 'De Paadwizer' maakten een tijdscapsule die op 10 oktober, de Dag van de Duurzaamheid, door burgemeester Ter Keurs is verzegeld.

Groenkerk trekt de aandacht van andere dorpen, merkt voorzitter Van der Linden. De groep maakte eerst gebruik van de kennis van andere dorpen en adviseert nu op haar beurt weer dorpen die ook belangstelling hebben voor duurzaamheid. "Als kleine dorpen kennis en ervaring delen, komen ze er samen als een krachtig en groot geheel uit en niet geïsoleerd als een klein dorp", zegt hij in de film (te bekijken op de website) die door Netwerk Duurzame Dorpen over het initiatief is gemaakt.

Energie uit eigen dorp

De energiemarkt wordt gedomineerd door grote bedrijven die internationaal opereren. Op lokaal niveau wordt echter ook steeds vaker energie opgewekt, bijvoorbeeld door zonnepanelen en windmolens. De Energiewerkplaats bundelt deze initiatieven en zoekt samen met de initiatiefnemers naar mogelijkheden deze energie zoveel mogelijk in eigen dorp te benutten.

De Energiewerkplaats is onderdeel van Netwerk Duurzame Dorpen. Jan Rodenhuis coördineert de werkplaats, waarin dorpen samenwerken rond het thema energie. Meerdere dorpen in Fryslân zijn al bezig met lokale energieproductie. Dat kan een dorpsmolen zijn, maar ook een bundeling van zonnepanelen of biogasinstallaties. De dorpen hebben allemaal hetzelfde doel: zoveel mogelijk duurzame energie benutten uit eigen bron. Vanuit Doarpswurk is Jaap Bijma nauw betrokken en vanuit de Friese Milieu Federatie Oscar Jansen.

Binnen de Energiewerkplaats is een themagroep Lokale Energiebedrijven opgericht. Hierin wordt nagedacht hoe een lokaal energiebedrijf kan worden opgezet, maar ook hoe kan worden samengewerkt in een overkoepelende organisatie. De deelnemende dorpen zijn daarom ook nauw betrokken bij de Energij Koöperasje Fryslân (EKF). De EKF is een Fries energiebedrijf dat inzet op duurzame energie uit eigen provincie en het versterken van dorpsgemeenschappen. "Eigenaar van de energiecoöperatie is de Friese gemeenschap. Dorpen en buurten werven klanten - hun inwoners - die tegen voordelig tarief energie van de coöperatie afnemen. Deze energie komt zoveel mogelijk van eigen projecten, zoals

dorpsmolens en zonnepanelen. De winst die de energiecoöperatie maakt, gaat naar de deelnemende dorpen. Op die manier nemen de dorpsbewoners eigen energie af, terwijl ze via de winstverdeling in hun eigen dorp investeren", legt Bijma uit. In Groningen en Drenthe zijn vergelijkbare coöperaties opgericht. Door bundeling van deze initiatieven kan goedkoop energie worden ingekocht en dat voordeel komt weer ten goede aan de deelnemende dorpen.

De Energiewerkplaats is in 2012 van start gegaan. Bijma: "De rol van Doarpswurk is die van katalysator. We willen het proces versnellen zonder er direct eigenaar van te worden." De oprichting van lokale energiebedrijven is het eerste project van de Energiewerkplaats. Andere projecten die eveneens onder de werkplaats vallen richten zich op zonnestroom, energiebesparing en windenergie. Deze worden in 2013 opgestart.

Bent u betrokken bij een initiatief in uw dorp op het gebied van duurzame energie en wilt u deelnemen aan de Energiewerkplaats? Meld u dan aan bij de Energiewerkplaats Fryslân via energiewerkplaats@netwerkduurzamedorpen.nl

Ameland op weg naar zelfvoorzienend

Ameland zelfvoorzienend maken op het gebied van energie, dat is het doel van de Amelander Energie Coöperatie (AEC). De coöperatie laat zien dat er door samenwerking veel mogelijk is in een kleine gemeenschap, stelt voorzitter en initiatiefnemer Johan Kiewiet. "Door samenwerking kun je verandering teweegbrengen. Als iedereen meedoet, heb je geen tegenstand en maximaal draagvlak."

De Amelander Energie Coöperatie werd in 2009 opgericht naar Texels voorbeeld. De coöperatie telde in 2012 circa 1100 energiekanten en 230 leden. Deze leden investeren in aandelen en zijn zo eigenaar van de coöperatie. Dat betekent dat ze ook mogen meebeslissen wat er met de opbrengst gebeurt. In de statuten is wel opgenomen dat de opbrengst moet worden geïnvesteerd in duurzame energie op Ameland. De eerste jaren is vooral een kwestie van geld sparen en de kas spekken, vertelt Kiewiet. De inzet is nu nog vrij kleinschalig, zoals een actie om bewoners te helpen hun huis te isoleren en de installatie van zonnepanelen. Het streven is dat alle klanten hieraan meedoen.

De coöperatie zorgt voor centrale inkoop van de panelen en regelt de plaatsing en aansluiting voor de klanten.

De coöperatie biedt meerdere voordelen: de klanten kunnen goedkoper gas en elektriciteit afnemen dat bovendien gegarandeerd duurzaam is geproduceerd. De coöperatie heeft een contract met energiebedrijf Greenchoice afgesloten met een behoorlijke marge voor de Amelanders. Deze opbrengsten uit in- en verkoop van energie wordt teruggeluid naar duurzame energieprojecten op het eiland. En vooral dat laatste spreekt het meest aan, weet Kiewiet. Het concept van de Amelander energiecoöperatie is ook in andere dorpen en regio's over te nemen. Samen met vergelijkbare initiatieven in Fryslân, Groningen en Drenthe wordt nu gewerkt aan een eigen energiebedrijf: Energij Koöperasje Fryslân, zodat de voordelen nog meer in de eigen gemeenschap terecht komen. Kiewiet: "Samen kun je verandering teweegbrengen, of dat nu lokaal, provinciaal of nationaal is." De officiële start van de Energij Koöperasje Fryslân zal plaatsvinden in de loop van 2013.

De burger aan zet

Burgers nemen steeds vaker het heft in eigen handen. Voorzieningen die eerst als vanzelfsprekend door gemeenten en andere overheden werden verzorgd en gefinancierd, staan vanwege bezuinigingen onder druk. Op steeds meer plaatsen ontstaan initiatieven van bewoners die de handen uit de mouwen steken en zelf die taken oppakken.

De ontwikkelingen op het gebied van deze zelfredzaamheid was voor Doarpswurk reden om het project 'Burgerinitiatief en gemeenten' op te zetten. Jaap Bijma is coördinator. Via het Ministerie van Binnenlandse Zaken kwam hij in contact met extern adviseur Jurgen van der Heijden, die veel burgerinitiatieven in Nederland adviseert en begeleidt.

"Fryslân kent al een lange geschiedenis als het gaat om burgerinitiatieven, maar je ziet nu dat er nieuwe taken bij komen. Bijvoorbeeld op het gebied van zorg, vervoer en het onderhoud van de openbare ruimte", legt Bijma uit. Ook een energiecoöperatie is een voorbeeld van een burgerinitiatief waarin de bewoners zonder tussenkomst van overheden investeren en zaken regelen.

Een burgerinitiatief ontstaat vaak spontaan omdat een groep burgers met dezelfde interesse of hetzelfde probleem besluit dit samen op te pakken. De vereniging voor dorpsbelang kan ondersteuning geven en bijvoorbeeld

de hulp en kennis van Doarpswurk invoeren. Veel burgerinitiatieven lopen tegen grenzen aan van regelgeving en overheden en hebben advies nodig hoe daarmee om te gaan.

"Maar het gaat uiteindelijk om de mensen, zij moeten het doen", zegt Bijma, die overal in de provincie nieuwe initiatieven ziet ontstaan. "Nieuwe vormen om dingen op te lossen, samen dingen te doen en als gemeenschap verantwoordelijk te worden. Die samenwerking voedt de gemeenschap, je krijgt er veel meer saamhorigheid van."

Een burgerinitiatief is niet alleen voor dorpen nieuw, ook gemeenten moeten leren omgaan met het fenomeen dat dorpen hun eigen boontjes doppen. Naast de advisering van de dorpen gaat Doarpswurk daarom ook met gemeenten in gesprek. Onder meer over de mogelijkheden van financiering van de taken en werkzaamheden die het dorp voor een deel van de gemeente overneemt. Bijma: "Vaak wordt er alleen gesproken over vertrouwen en loslaten, beter vinden wij om samen met de gemeente te komen tot een soort 'leveringsovereenkomst'. Elkaar helpen, deze zaken kunnen we in het dorp oppakken en die zaken regelt de gemeente. We verleggen op gepaste wijze de balans in onze verzorgingsstaat, wat dat betreft is het voor ons een bekend proces, boeiend blijft het wel!"

Wat verder voorbij kwam in 2012

De projecten waaraan Doarpswurk meewerkt, hebben meestal een duur van meerdere jaren. Daarnaast zijn er eenmalige activiteiten en reguliere werkzaamheden die de aandacht vragen. Bijvoorbeeld ondersteuning bij het maken van dorpsvisies, nieuw- en verbouw van dorpshuizen en overleg met gemeenten en andere organisaties.

Swalkrûtes

Sinds eind jaren '80 geeft Doarpswurk (toen nog Feriening Lytse Doarpen) routegidsen uit onder de naam Swalkrûtes. Deze routegidsen hebben als doel de dorpen onder de aandacht te brengen bij fietsers en wandelaars om daarmee de kleinschalige recreatie te stimuleren. Deze regionale gidsen met een omschrijving van de route en omgeving zijn door vrijwilliger Johannes de Jong gedigitaliseerd en als pdf op de site van Doarpswurk geplaatst. Zo zijn de routes toegankelijker en zijn wijzigingen sneller door te voeren.

Symposium Ferfier foar Fryslân

De provincie Fryslân organiseerde op 11 oktober het symposium 'Ferfier foar Fryslân'. Aanleiding was de aanbesteding van het regionale openbaar vervoer voor de komende jaren en de nieuwe dienstregeling die hieruit voortvloeide. Tijdens het symposium konden dorpsbelangen ideeën opdoen over alternatief vervoer op het platteland. Er werden bestaande initiatieven gepresenteerd en dorpsbelangen werden uitgenodigd eigen initiatieven voor vervoersmogelijkheden aan te dragen die mogelijk in aanmerking komen voor provinciale subsidie.

Informatiemarkt

In het Huis voor Amateurkunst in Leeuwarden wordt ieder jaar een informatiemarkt gehouden voor programmacommissies, culturele commissies van dorpshuizen en dergelijke. In samenwerking met de Stichting Alde Fryske Tsjerken en Doarpswurk zorgt Keunstwurk ervoor dat een aantal theaterbureaus wordt uitgenodigd om naar Fryslân te komen, met de vraag om hun theater- en muziekaanbod voor het volgende seizoen toe te lichten. Bovendien geven diverse artiesten die avond een korte impressie van hun voorstelling. De informatiemarkt werd in 2012 gehouden op maandag 22 oktober.

De Reis 2018

De Reis 2018 is een project van de stichting Kulturele Haadstêd 2018 en heeft als doel de culturele kracht van Fryslân zichtbaar te maken. Het project werkt samen met Keunstwurk, Doarpswurk en Tresoar. In 2012 werden er in het kader van 'De Reis' projecten uitgevoerd in Haskerdijken/Nieuwebrug en Ritzumazijl. Pieter Stellingwerf en Kees Botman van BUOG (Bedenkers en Uitvoerders van Ongewone Gebeurtenissen) ontwikkelden samen met de bewoners van Haskerdijken/Nieuwebrug een wandelpad met de achterliggende gedachte om meer dynamiek in het dorp te krijgen en de samenleving te versterken. Die maatschappelijke betrokkenheid en samenhang was ook de insteek van Ritzumazijl. De bewoners van dit dorp maakten 'Ritsumasylder Ruten' waarmee ze hun verbondenheid, liefde en bezorgdheid voor hun woonplek uitdrukken. Van de Ruten zijn borden en een route gemaakt.

Meer dan Stenen

Dorpshuisbestuurders hebben te maken met veel regelgeving op allerlei niveaus. Te denken valt aan de Drank- en Horecawet, vergunningen en bouw of verbouw. Het landelijk project 'Meer dan Stenen' richt zich op ondersteuning van dorpsbesturen. Deze ondersteuning bestaat onder andere uit een portaal www.dorpshuizen.nl die linkt naar de provinciale organisaties waaronder Doarpswurk. Ook is er een link naar de Vraagbaak. Deze Vraagbaak bevat circa 250 onderwerpen en wordt met kennis gevuld door de onderliggende organisaties. Dankzij subsidie van het Oranje Fonds kan de Vraagbaak worden uitgebreid en constant actueel worden gehouden.

Cursussen

Doarpswurk biedt ieder jaar besturen van dorpshuizen en dorpsbelangen een aantal informatiebijeenkomsten en cursussen aan. In 2012 zijn de volgende cursussen gehouden:

Digitaal dorpsarchief

In dorpen ligt vaak op veel verschillende plaatsen historisch materiaal dat het waard is om te worden bewaard voor het nageslacht. De cursus 'Digitaal dorpsarchief' leerde de deelnemers hoe een dorpsarchief in eigen

dorp kan worden opgezet en hoe dit vervolgens openbaar is te maken op internet. Twee avonden, onder leiding van een deskundige archivaris, gingen over archiveren en twee avonden over digitaliseren van historisch materiaal en de publicatie hiervan op internet. De cursus was met vijftien deelnemers volgeboekt.

Sociale Hygiëne

Dorpshuizen waar alcohol wordt geschonken, zijn volgens de Drank- en Horecawet verplicht om een drank- en horecaverunning te hebben. Een vergunningseis is dat minimaal twee 'leidinggevendenden' beschikken over een Verklaring Sociale Hygiëne. Deze leidinggevendenden moeten erop toezien dat de regels voor verantwoord alcoholgebruik worden nageleefd. Doarpswurk en Sport Fryslân bieden ieder jaar een cursus aan van twee avonden ter voorbereiding op het examen Sociale Hygiëne van het Horeca Branche Instituut. Het examen wordt afgenomen in Utrecht.

Bewustwordingsworkshop dorpsidentiteit

Een leefbaar dorp is een dorp dat in je behoeften kan voorzien. Die behoeften zijn voor iedere inwoner verschillend. Wat vinden bewoners belangrijk en welke voorzieningen doen er werkelijk toe? In de bewustwordingsworkshop dorpsidentiteit leerden de deelnemers kritisch en anders naar hun dorp te kijken. Uiteindelijk doel was dat ze daarna gemakkelijker en beter een oplossingsrichting voor hun eigen dorpsproblemen konden vinden.

Jongeren

Veel organisaties hebben moeite met het vinden van voldoende vrijwilligers en bestuurders, maar vaak wordt niet in de groep jongeren gezocht. Samen met Wonen Noordwest Friesland en Terp 10 Communicatie organiseerde Doarpswurk in maart een bestuurscursus voor jongeren. Vijftien jongeren namen hiervoor de boot naar Terschelling, waar ze zich een weekend bogen over besturen, taakverdeling, communicatie, wet- en regelgeving en allerlei andere zaken waarmee een bestuur te maken heeft.

Niet alle cursussen trokken voldoende deelnemers om ook daadwerkelijk van start te kunnen gaan. De informatieavond over financiën, een basiscursus over boekhouden voor dorpshuizen en een informatieavond over belastingwetgeving gingen niet door vanwege gebrek aan deelname.

Doarpswurk is betrokken bij twee Europese plattelandsprojecten die onderdeel zijn van het Europese Grundtvigprogramma. Hierbij wordt samengewerkt met Learn for Life (de voormalige Stichting Volkshogeschool Nederland).

SMART

In het Europese project SMART werken partners uit Portugal, Engeland, IJsland, Slovenië en Nederland samen. Insteek is dorpen en duurzaamheid. Van de verschillende landen komen activiteiten van dorpen op het gebied van duurzaamheid in beeld en wordt kennis en ervaring uitgewisseld. In 2012 werd een bezoek gebracht aan Reepham in Norfolk, Engeland.

Vital Villages

Veel plattelandsgebieden in Europa kampen met dezelfde problemen: leegloop, vershraling van de voorzieningen en een zwakke infrastructuur. Bewoners kunnen deze problemen zelf te lijf gaan, maar hebben daarbij wel structuur nodig. Een dorpsvisie biedt handvatten om een dorp vitaal te houden. Van 9 tot 15 november werd in Sneek een bijeenkomst gehouden voor Europese vrijwilligers waarin de nadruk lag op het maken van een Village Development Plan, oftewel een dorpsvisie. Doarpswurk leverde ook een bijdrage.

Doarpswurk
Buorren 28
9012 DH Raerd (Boarnsterhim)
T 0566 - 625 010
info@doarpswurk.nl
www.doarpswurk.nl

Dit Jaarbericht 2012 werd gemaakt door

Doarpswurk, juni 2013

Grafische vormgeving en productie:

Groot Haar + Orth

Tekst:

Ida Hylkema, Doarpswurk

Fotografie:

Ida Hylkema, Doarpswurk &

diverse dorpen

Drukwerk:

Grafisch Bedrijf Hellinga